

บทที่ 6

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีดังนี้

สรุปการวิจัย

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาความต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน
- 2) เพื่อศึกษาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน
- 3) เพื่อสร้างระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน
- 4) เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน

2. การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้ได้องค์ความรู้

ขั้นที่ 2 ศึกษาเพื่อประเมินความต้องการของระบบการสอน

ขั้นที่ 3 พัฒนารอบแนวคิดของระบบการสอน

ขั้นที่ 4 สนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของระบบการสอน

ขั้นที่ 5 ร่างระบบการสอน

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบและรับรองระบบการสอน และ

ขั้นที่ 7 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิได้ระบบการสอนที่มีความสมบูรณ์

- 1) ประชากรและผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ที่ใช้เพื่อศึกษาความต้องการระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน (1) ประชากรในการวิจัย คือ ครูและนักเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูประถมศึกษา จำนวน 231 คน (ประกอบด้วย ครูประถมศึกษา จำนวน 117 คน และครูมัธยมศึกษา จำนวน 114 คน) และ นักเรียนประถมศึกษาจำนวน 231 คน (ประกอบด้วย นักเรียนประถมศึกษาจำนวน 117 คน และ นักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 114 คน) รวมตัวอย่างทั้งสิ้นในการวิจัยจำนวน 462 คน ได้มาโดยการสุ่ม

แบบหลายขั้นตอน และ (2) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญเพื่อสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินตรวจสอบและรับรองระบบการสอน

2) เครื่องมือการวิจัยมี 4 ประเภท

(1) แบบสอบถามความต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน มีจำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สำหรับครู และฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียน ทั้ง 2 ฉบับเป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราประมาณค่า และแบบปลายเปิดหรือเขียนตอบ แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ มีจำนวน 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินด้วยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ฉบับแรกสำหรับครูมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 ฉบับที่สอง สำหรับนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.86

(2) แบบสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือแบบแนวคำสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน มีจำนวน 4 ตอน ตอนที่ 1 กรอบแนวคิดของบทนำ ตอนที่ 2 กรอบแนวคิดองค์ประกอบของระบบการสอน ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดขั้นตอนของระบบการสอน และตอนที่ 4 กรอบแนวคิดการนำระบบการสอนไปใช้

(3) แบบประเมินคุณภาพระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ด้วยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินคุณภาพมี 5 ตอน ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของบทนำ ตอนที่ 2 การประเมินคุณภาพองค์ประกอบของระบบการสอน ขั้นตอนของระบบการสอน และแบบจำลองของระบบการสอน ตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพของการนำระบบการสอนไปใช้ และตอนที่ 4 การประเมินคุณภาพโดยรวมของระบบการสอน

(4) ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ประกอบด้วย องค์ประกอบของระบบการสอน ขั้นตอนของระบบการสอน และแบบจำลองของระบบการสอน

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความต้องการระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ส่งและรับกลับคืนทางไปรษณีย์ มีการทวงถาม 2 ครั้ง ได้แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนฉบับของครูประถมศึกษา จำนวน 132 ฉบับ จาก 231 ฉบับ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 132 ฉบับ คิดเป็น 57.14% แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนฉบับของนักเรียนจำนวน 132 ฉบับ จาก 231 ฉบับ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ 128 ฉบับ คิดเป็น 55.41%

(2) การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือแบบแนวคำสัมภาษณ์ ดำเนินการติดต่อและประสานงานพร้อมส่งแบบแนวคำสัมภาษณ์ ก่อนการดำเนินการสนทนาโดยผู้วิจัยชี้แจงโดยการบรรยายสรุป จากนั้นเปิดประเด็นการอภิปราย และบันทึกสาระสำคัญ มีผู้เชี่ยวชาญร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 9 คน คิดเป็น 100%

(3) การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบประเมินคุณภาพระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยและส่งกลับทางไปรษณีย์ได้รับจำนวน 5 ฉบับ คิดเป็น 100%

4) การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการวิจัยการศึกษาความต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน

4.1.1 ผลการวิจัยการศึกษาความต้องการของครูเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน มีดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ครูผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สอนระดับชั้นประถมศึกษา

2) ความต้องการของครูเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนเหตุผลของความต้องการ คือ ระบบการสอนนี้ช่วยให้ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอนในโรงเรียนไม่ต้องพานักเรียนไปหาภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) ความต้องการของครูในขั้นตอนของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนโดยครูต้องการทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก มีอยู่ในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ต้องการให้มีการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามขอบข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่น

5) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการวิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดเนื้อหา โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการนำเนื้อหาที่นำมาจำแนกเป็นหน่วย หัวเรื่อง และหัวข้อย่อย

6) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ วัตถุประสงค์ทั่วไปควรกำหนดให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง

7) ความต้องการของครูในขั้นตอนของการคัดเลือกและประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นควรคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เคยถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้สนใจหรือนักเรียนมาแล้ว

8) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการเตรียมการสอนร่วมกันของครูกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการเขียนแผนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ หัวเรื่อง แนวคิด (สาระสำคัญ) วัตถุประสงค์ และประสบการณ์ที่คาดหวัง ภารกิจและงาน และการประเมิน

9) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการดำเนินการสอนแบบเน้นประสบการณ์ โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การที่นักเรียนได้ทำตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

10) ความต้องการของครูในขั้นตอนย่อยของการประเมินระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน โดยรวมครูต้องการขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดและตรวจสอบความรู้ และทักษะความชำนาญครอบคลุม การประเมินตนเองก่อนเรียน การประเมินตนเองระหว่างเรียน และการประเมินตนเองหลังเรียน

4.1.2 ผลการวิจัยการศึกษาความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน มีดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2) ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุผลที่นักเรียนต้องการแตกต่างจากครู คือ นักเรียนได้สร้างผลงานเหมือนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนโดยตรง

3) ความต้องการของนักเรียน การมีส่วนร่วมในการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนโดยรวม นักเรียนมีความต้องการมีส่วนร่วมทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการช่วยครูรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักเรียนต้องการทราบ โดยรวมนักเรียนมีความต้องการทุกข้อมูลอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการรวบรวมประวัติส่วนตัวของภูมิปัญญาท้องถิ่น

5) ความต้องการของนักเรียนในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมของห้องเรียนร่วมกับครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยรวมนักเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนหรือบริเวณหน้าห้องเรียนเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

6) ความต้องการของนักเรียนในขั้นตอนการดำเนินการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน โดยรวมนักเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การถ่ายทอดประสบการณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2 ผลการวิจัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์สู่โรงเรียน ซึ่งมี 4 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 บทนำของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน กรอบแนวคิดของบทนำ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่ามีมาชัดเจน

ประเด็นที่ 2 กรอบแนวคิดขององค์ประกอบของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความเห็นเหมือนกันว่า องค์ประกอบที่นำเสนอใน 3 ด้านสอดคล้องกับขั้นตอน ควรเพิ่มองค์ประกอบกระบวนการ คือ การสอนแบบเน้นประสบการณ์

ประเด็นที่ 3 กรอบแนวคิดของขั้นตอนของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสอดคล้องกับองค์ประกอบ และขั้นตอนหลักมีความสัมพันธ์กับขั้นตอนรอง แต่ขั้นตอนรองบางขั้นตอนในขั้นตอนหลักโดยเฉพาะขั้นตอนหลักที่ 1 การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นควรเพิ่มขั้นตอนย่อยในการตรวจสอบฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเด็นที่ 4 กรอบแนวคิดของการนำระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเหมือนกันว่าการนำระบบไปใช้มีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้

4.3 ผลการพัฒนาระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบและขั้นตอน ดังนี้

1) องค์ประกอบของระบบการสอน ประกอบด้วย

(1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฐานข้อมูล เนื้อหาสาระและประสบการณ์ วัตถุประสงค์ และการเตรียมการสอน

(2) องค์ประกอบด้านการบูรณาการ คือ การดำเนินการสอน และการสอนแบบอิงประสบการณ์

(3) องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ คือ การประเมิน

2) ขั้นตอนของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 2 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหา ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 4 คัดเลือกและประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 5 เตรียมการสอนร่วมกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 6 ดำเนินการสอนแบบเน้นประสบการณ์ และขั้นที่ 7 ประเมินระบบการสอน

4.4 ผลการประเมินคุณภาพของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน พบว่า (1) โดยเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.95 (2) การประเมินคุณภาพของบทนำของระบบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.95 (3) องค์กรประกอบของระบบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 (4) ขั้นตอนของระบบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.92 (5) แบบจำลองของระบบการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 และ (6) การนำระบบการสอนไปใช้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ระดับ ดังนั้นคุณภาพโดยรวมของระบบการสอน มีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ และความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00

อภิปรายผล

1. จากกระบวนการพัฒนาระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คนได้ประเมินคุณภาพของระบบการสอนดังกล่าว พบว่า โดยรวมมีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการพัฒนาระบบการสอนดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความต้องการของผู้ใช้ระบบการสอน คือ ครูและนักเรียน และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้องค์ความรู้มาสร้างแบบสอบถามความต้องการระบบการสอน จากนั้นผลที่ได้มาสร้างกรอบแนวคิดของระบบการสอน และขอความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบการสอน จึงพัฒนาเป็นระบบการสอน จึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาอีกครั้งหนึ่งเพื่อทบทวนและยืนยันความชัดเจน ความสมบูรณ์ ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของการนำระบบการสอนไปใช้ ดังจะเห็นได้จากการขอความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 กลุ่ม มีความเหมือนกันว่าระบบนี้คุณภาพนำไปใช้ได้

อาจเป็นเพราะการพัฒนาการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนมีองค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการสอนทั้งด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน จึงมีลักษณะด้านประโยชน์ คือ (1) ระบบการสอนนี้มีลักษณะของที่มุ่งให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน คือ ได้สอบถามความต้องการของผู้เรียน จัดให้การสอนตรงกับปัญหาและวิถีชีวิตของบุคคล ท้องถิ่น และสังคม ด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสู่โรงเรียน และดึงดูดความสนใจใฝ่รู้ โดยผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสอนแบบเน้นประสบการณ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน (2) ระบบการสอนนี้มีลักษณะความยืดหยุ่นสามารถนำมาใช้ได้ทุก

สถานที่ และทุกหลักสูตรและเนื้อหา ทั้งนี้จะเห็นได้ชัดโดยเฉพาะระบบการสอนนี้สามารถใช้ได้ทุกสถานที่ และใช้ได้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และ (3 ระบบนี้มีลักษณะตอบสนองความจำเป็นและความต้องการเรียนรายบุคคล คือ โดยลักษณะของระบบการสอนได้ออกแบบให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามความถนัดของแต่ละบุคคลในชั้นฝึกทำ ซึ่งในประเด็นนี้ตรงกับนิคม ทาแดง (2557, น.19-20) ได้กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของระบบการสอนที่ดีควรประกอบด้วย 3 ประการ คือ ลักษณะด้านประโยชน์ ลักษณะด้านความยืดหยุ่น และลักษณะตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน

2. ความสอดคล้องกับงานวิจัย ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องและแตกต่างกับงานวิจัยของวชิระพรหมวงศ์ (2556, น.80-98) ซึ่งทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนอิงภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน ดังนี้

1) ความต้องการของระบบการสอนของทั้ง 2 งานวิจัยแตกต่างกัน คือ นักเรียนและครูต้องการระบบการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเฉพาะระบบการสอนที่นำภูมิปัญญาเข้าสู่โรงเรียนนักเรียนต้องการมากที่สุด

2) เหตุผลที่นักเรียนต้องการมีความเห็นเหมือนกัน คือ นักเรียนต้องการได้รับประสบการณ์ตรง และต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถโดยตรง

3) เกี่ยวกับขั้นตอนของระบบการสอนที่เหมือนกัน คือ การเตรียมการสอน และการประเมิน ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญซึ่งทุกระบบการสอนที่ควรมี

4) เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของระบบการสอน การประเมินคุณภาพของระบบการสอนทั้ง 2 ระบบมีความเหมือน คือ มีความสมบูรณ์ มีความชัดเจน มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์

2. ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนได้นำแนวคิดและหลักการของการสอนแบบเน้นประสบการณ์มาใช้ และผสมผสานกับการสอนที่ถ่ายทอดของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำความรู้และประสบการณ์มาถ่ายทอดให้กับผู้เรียน โดยจะเห็นได้จากขั้นตอนของระบบการสอนในชั้นที่ 6 มีการดำเนินการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ในประเด็นนี้จึงตรงกับหลักการสอนแบบเน้นประสบการณ์ของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson, RT & Johnson, D.W., 1994) เช่น (1) การแนะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นนำเข้าสู่เรื่องสอนเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เสนอผลงานของภูมิปัญญาท้องถิ่น และถ่ายทอดประสบการณ์ให้ฝึกทำตาม ซึ่งตรงกับตัวบ่งชี้ของการสอนแบบเน้นประสบการณ์ คือ ผู้สอนต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือประสบการณ์ด้วยตนเอง (2) การอภิปรายละประยุคตีใช้ ซึ่งตรงกับตัวบ่งชี้ของการสอนแบบเน้นประสบการณ์ คือ มีการสะท้อนความคิดและการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้มาประสบการณ์ และ (3) การให้นักเรียน

จัดแสดงผลงานและสรุปการถ่ายทอดประสบการณ์ ซึ่งตรงกับให้ผู้เรียนสร้างหลักการและสมมติฐานจากประสบการณ์ที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ดังนั้น โรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาควรจะนำไปเป็นต้นแบบนำไปใช้ได้ต่อไป

1.2 ระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 2 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 4 คัดเลือกและประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 5 เตรียมการสอนร่วมกับครูกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 6 ดำเนินการสอนแบบเน้นประสบการณ์โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น และขั้นที่ 7 ประเมินระบบการสอน

การนำระบบการสอนไปใช้ควรให้ครบทั้ง 7 ขั้นตอน เพราะแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน ถ้าขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งการดำเนินการสอนอาจไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในร่างกรอบแนวคิดของระบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียน มีความเห็นว่า ระบบการสอนนี้มีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินคุณภาพของระบบการสอนก็มีความเห็นเหมือนกันว่า ระบบการสอนนี้มีความสมบูรณ์ ความชัดเจน และมีความเป็นไปได้ ดังนั้น ควรจะได้นำระบบการศึกษาดังกล่าวมาทดลองใช้ เพื่อศึกษาว่าทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากเรียนด้วยระบบการสอนนี้ และที่สำคัญนักเรียนมีความพึงพอใจต่อระบบการสอนอยู่ในระดับใด